

BOEKEN

ZESDELIGE ATLAS VAN GEORG BRAUN GEBUNDELD

WERELDSTEDEN IN VOGELVLUCHT

De zesdelige stedenatlas van Georg Braun betekende eind zestiende en begin zeventiende eeuw een cartografische revolutie. De kaarten zijn nu gebundeld en opnieuw uitgegeven.

Niet meer dan vijftien straten en een honderdtal huizen telde Vlissingen rond 1600. De kaart toont de ommuurde havenstad tussen zee en het moerassige Walcheren met een batterij kanonnen bij het havenhoofd, handelsschepen en oorlogsbodems langs de kades, en net buiten de stadspoorten het galgenveld. De St. Jacobskerk rijst statig boven de stad uit. Dit is het Vlissingen waar Michiel de Ruyter in 1607 ter wereld kwam. Zijn geboortehuis, hoewel onbekend, is ongetwijfeld zichtbaar op de kaart. Aan het begin van de eerste houten pier prijkt nu zijn standbeeld. Als de Duitse kaartenmaker Georg Braun vandaag de dag had geleefd, zou hij het beeld ook keurig hebben ingetekend.

De als theoloog geschoolde Braun maakte in de periode van 1572 tot 1617 in totaal 564 van dit soort kaarten. Althans, ze werden onder zijn leiding vervaardigd. Franz Hogenberg was samen met nog tientallen andere grafici en cartografen verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de kopergravures. *Civitates Orbis Terrarum* noemde Braun de zesdelig stedenatlas, waarin het merendeel van de kaarten werd opgenomen.

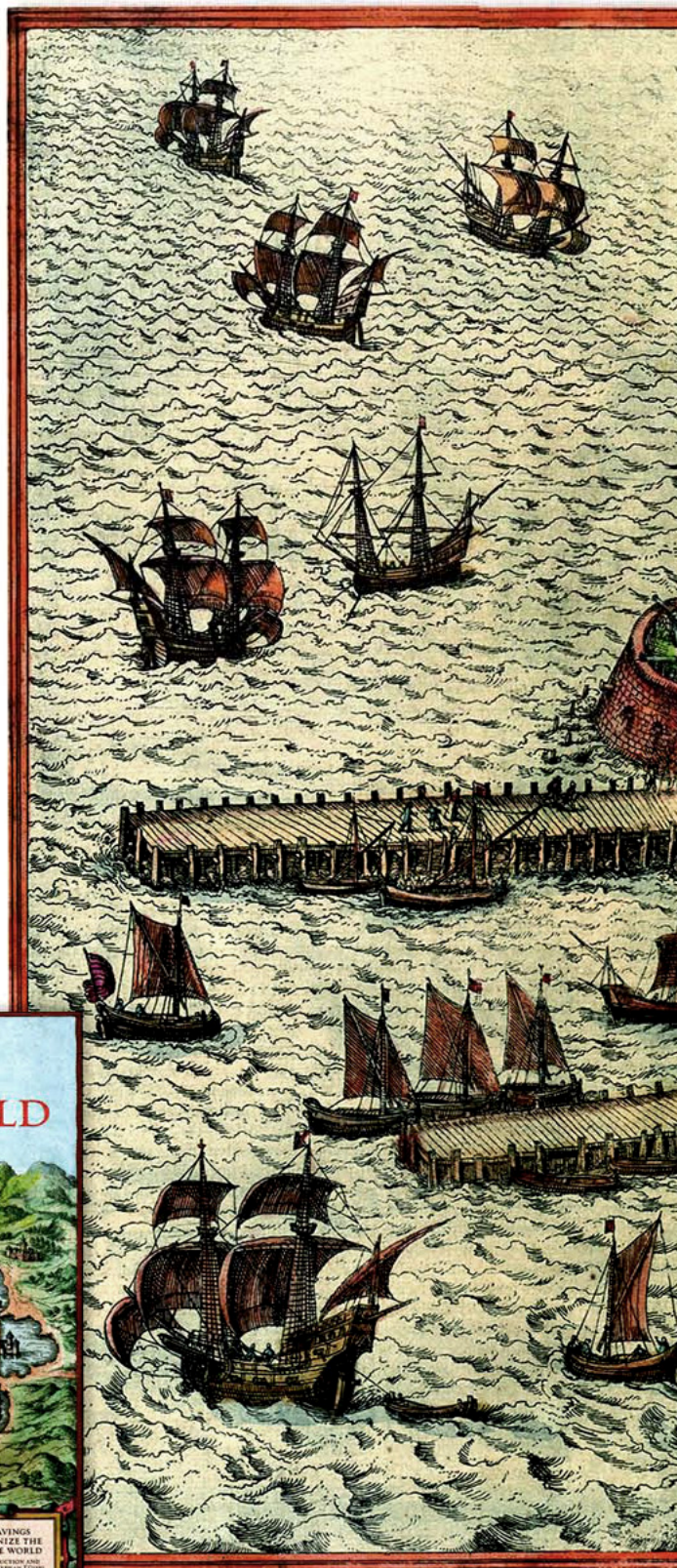
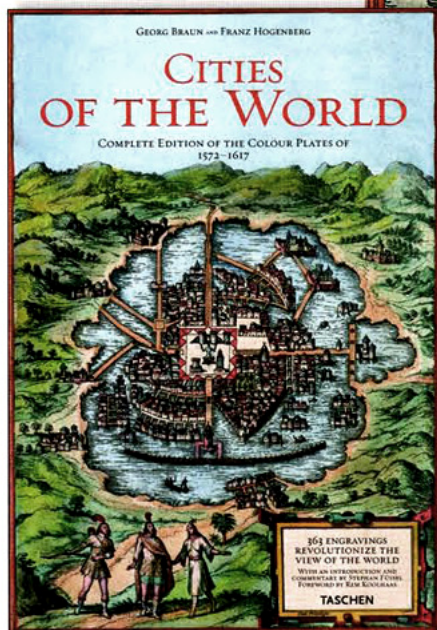
De kaarten waren van ongeëvenaarde kwaliteit. Braun was namelijk een van de eersten die gebruikmaakte van kopergravures. Voorheen werden de meeste prenten met houtsneden vervaardigd. Hoewel koper zich moeilijk liet bewerken en productie van koperplaten met een uniforme dikte destijds een kunst op zich was, maakte de techniek veel gedetailleerdere platen mogelijk. Een andere noviteit was het gebruik van perspectief. Waar voorgangers zich beperkten tot stadsgezicht met tweedimensionale silhouetten van huizen en kerken, koos Braun voor een vogelvluchtperspectief.

Hij was zijn tijd op nog een andere manier vooruit. *Civitates Orbis Terrarum* is namelijk te beschouwen als een interactieve atlas, een soort Wikipedia van de zestiende en begin zeventiende eeuw. In het voorwoord van het eerste deel verzocht Braun lezers die

hun eigen stad in de atlas misten, zelf een gedetailleerde kaart te maken en deze aan hem sturen. De amateuristische schetsen dienden dan als basis voor een kopergravure in een later deel.

De zes delen zijn nu in een 6,5 kg wegend boekwerk door Taschen opnieuw uitgegeven. *Cities of the World*, zoals de publicatie heet, bevat naast de platen een vertaling van de originele teksten van Braun. Hierin staan veelal slechts triviale noties, waardoor ze sterk contrasteren met de prachtige prenten. In de nieuwe uitgave zijn de originele teksten wel aangevuld, met nog meer weetjes uit het hier en nu. Helaas zijn deze even triviaal. Achtergrondinformatie over de kaart was beter op zijn plaats geweest. Nu is bij de meeste kaarten zelfs onduidelijk wie de maker ervan is of wanneer het exemplaar is gemaakt.

GEORG BRAUN EN FRANZ HOGENBERG, STEPHAN FÜSSEL (RED.): CITIES OF THE WORLD • TASCHEN • 564 BLZ. • € 150,00 • ISBN 978 3 8228 5272 9

Vlissingen in vogelvluchtperspectief rond 1600.